

7

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки і підприємництва

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Декан економічного факультету
д.е.н., проф. Сержанов В.В.

 /Сержанов В.В./

"19" червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Рівень вищої освіти	магістр
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Логістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород-2023

Робоча програма з навальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні і поведінкові науки** спеціальності **051 Економіка** освітніх програм **Логістика**

Розробники: к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва Гапак Н.М.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки і підприємництва

Протокол № 10 від 06.06 2023 року

Завідувач кафедри д.е.н., проф. Міклова В.П.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету

Протокол № 5 від 19.06 2023 року

Голова науково-методичної комісії

Шуліко А.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150		
Кількість модулів - 2	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 5	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – екзамен	1-й	1-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: усна	32	10
	Практичні (семінарські):	
	28	6
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	90	134

2. Мета навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» - формування системи теоретичних та практичних навичок з вітчизняної та міжнародної конкурентоспроможності підприємств, умінь оцінювати їх позицію на вітчизняному та світовому ринках і розвивати конкурентні переваги.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК5. Здатність працювати в команді.
- ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
- СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
- СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
- СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
- СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Конкурентоспроможність підприємства» не потребує попереднього вивчення компонентів освітньої програми.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень	ПРН 4
Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень	ПРН 7
Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні	ПРН 8

матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань	
Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «конкурентоспроможність підприємства»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розробляти проекти підвищення конкурентоспроможності підприємства та відповідну систему комплексних заходів, враховуючи чинники конкурентоспроможності підприємства, а також ризики у зовнішньому середовищі підприємства	ПРН 4
Обирати ефективні методи управління конкурентоспроможністю підприємства, обґрунтовувати пропонувані рішення щодо її підвищення на основі релевантних даних, аналізу показників діяльності підприємства та ринкової кон'юнктури	ПРН 7
Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для оцінки конкурентоспроможності підприємства, його продукції та зовнішнього середовища, а також для вирішення завдання підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому та окремих її складових	ПРН 8
Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єкту господарювання, враховуючи цілі підвищення його конкурентоспроможності на ринку, ресурси, якими воно може оперувати, обмеження та ризики ситуації, що склалася на ринку	ПРН 12

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; модульні контрольні роботи; екзамен; виконання індивідуальних та групових навчально-дослідницьких завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи, що створюються на основі програмних результатів навчання; виконання тестових завдань, участь у міжнародних проектах.

Самостійна робота також включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед екзаменом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; побудову мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; дослідження практичних ситуацій; розв'язування тестових завдань; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями,

дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів); модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний

змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни; підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських, тестування, написання реферативних робіт тощо. Форми організації поточного контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Методи поточного контролю: усний та письмовий. Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання та тести.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція (оглядова, проблемна, тощо); наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні); за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі), метод «мозкового штурму» та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, стаття, есе тощо). **Форма модульного контролю:** модульні контрольні роботи. **Форма підсумкового семестрового контролю:** екзамен.

Студенти вивчають дану дисципліну протягом семестру і складається із двох модулів. В кінці кожного модуля (лекції, практичні заняття) виконується модульна контрольна робота.

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною системою за кожний модуль – по 50 балів за модульну контрольну роботу та 50 балів також виставляє викладач на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, доповідь, стаття, есе тощо).

Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю.

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студента з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю знань;
- підсумкового контролю знань (екзамен).

Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування семінарських занять;
- активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу;
- підготовка і презентація рефератів, наукових доповідей, участь в олімпіадах тощо.

Максимальна оцінка контролю систематичності та активності роботи студента становить 10 балів.

Порядок оцінювання:

10 балів – відвідано не менше 90% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

7 балів – відвідано не менше 75% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»

5 балів – відвідано не менше 60% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

3 балів – відвідано не менше 50% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

Систематичність та активність роботи всіх інших студентів оцінюється в «0» балів.

Оцінювання індивідуальної (самостійної) роботи здійснюється у межах 20 балів:

- **10 балів** – за підготовку рефератів, проектних та творчих робіт, а саме:

- за підготовку рефератів – до 3 балів за 1 роботу;
- проектних робіт – до 4 балів за 1 роботу;
- творчих робіт – до 3 балів за 1 роботу;

- **10 балів** – за участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах, а саме:

- за участь в наукових конференціях – до 3 балів за 1 роботу;
- підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення – до 2 балів за 1 роботу;
- опрацювання наукових статей та першоджерел – до 2 балів за 1 роботу;
- участь в олімпіадах та конкурсах – до 3 балів за 1 роботу.

Або 20 балів за участь в міжнародному проекті X-Culture і наявності сертифікату про успішне завершення проекту.

Модульний контроль

Протягом семестру студенти виконують два модульні завдання, кожне з яких оцінюється в діапазоні **від 0 до 50 балів**.

Модульне завдання виконується у вигляді письмової контрольної роботи і включає два теоретичні питання та тести;

Недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи, незагальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк (мінус 5 балів);

Максимальна оцінка одного модульного контролю становить 50 балів.

В разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студент має право за дозволом декана скласти їх протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Підсумкова оцінка з дисципліни

Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів і засобів що визначаються університетом. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в УжНУ, реєструється прийнятим в університеті чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

За результатами підсумкової атестації зі змістового модуля (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ECTS та національну шкалу за системою:

Семестрова оцінка є середньоарифметичною сумою балів двох змістових модульних контролів. Наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю отримав 100 балів; семестрова оцінка у подібному випадку складе: $(80+100)/2 = 90$ (за шкалою ECTS – «А»; за розширеною національною шкалою – «відмінно»).

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше 60 балів і отриманий бал його влаштовує, має право не складати екзамен із дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість

заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше **60 балів зобов'язаний** складати екзамен із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час екзамену оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не здали підсумковий контроль.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці

Шкала оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5		
5	15	10	10	10	50	100

T1, T2, T3, T4, T5 - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10		
15	10	10	5	10	50	100

T6, T7, T8, T9, T10 – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Доповіді згідно переліку індивідуальних завдань	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних, самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень здобувача та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички здобувача відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
F	0-35%	Здобувач: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання.
FX	35-59%	Здобувач: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок

E	60-63 %	Здобувач: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вмiє за зразком виконати основне навчальне завдання
D	64-73%	Здобувач: вмiє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вмiє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
C	74-81 %	Здобувач: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спiсь виконання навчального завдання
B	82-89 %	Здобувач: вмiє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вмiє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
A	90 - 100%	Здобувач: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вмiє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вмiє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вмiє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади конкуренції та конкурентоспроможності підприємства.

Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність як економічна категорія

Конкурентоспроможність як основа функціонування та розвитку сучасних економічних систем. Концепції конкурентоспроможності та їх еволюція. Зростання актуальності проблем конкурентоспроможності підприємств у державах з ринковою економікою. Сутність конкуренції. Забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної діяльності. Конкуренція як форма функціонування товарно-ринкового господарювання, форми конкуренції та їх еволюція. Понятійно-категоріальний апарат курсу: ринкова економічна система, ринок, конкуренція, конкурентні переваги, конкурентна стратегія, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність продукції, конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Системний та процесний підходи в дослідженні конкурентоспроможності.

Тема 2. Конкурентне середовище підприємства

Основні складові конкурентного середовища та його класифікація. Методика діагностики конкурентного середовища підприємства. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку. Аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку. Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства.

Тема 3. Конкурентні переваги підприємства та його конкурентоспроможність

Визначення конкурентної переваги підприємства та її особливостей. Види та властивості конкурентних переваг. Фактори втримання конкурентних переваг. Класифікація й сутність основних методів управління конкурентними перевагами. Методи аналізу конкурентних переваг (SWOT, GAP, LOTS, PIMS, «Мак-Кінзі»). Формування конкурентних переваг об'єктів на підставі їхньої ексклюзивної цінності. Аналіз конкурентоспроможності фірми за Ж.Ж.Ламбенем. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства.

Поняття конкурентоспроможності підприємства. Оцінка конкурентоспроможності підприємства за М.Портером. Ринкова конкурентоспроможність. Методичні підходи до порівняння суперників, використання провідних чинників успіху в галузі. Процедура оцінки вагомості чинників інтегральна оцінка конкурентоспроможності.

Тема 4. Взаємозв'язок конкурентоспроможності підприємства із конкурентоспроможністю продукції

Основні аспекти визначення конкурентоспроможності продукту. Інформаційна база оцінки. Основні етапи оцінки, їх завдання. Методи визначення конкурентоспроможності продукції, обчислення загальних показників та їх аналіз.

Тема 5. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства

Загальна характеристика потенціалу підприємства. Структура потенціалу підприємства. Теоретичні основи формування потенціалу як інтегрованої економічної системи. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Організаційні засади інформаційної системи потенціалу підприємства. Експрес-оцінка рівня промислово-виробничого потенціалу підприємства. Показники ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Змістовий модуль 2. Механізм оцінки та забезпечення конкурентоспроможності підприємства

Тема 6. Сучасні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства

Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Етапи і процедури процесу управління конкурентоспроможністю підприємства. Загальна блок-схема організаційно-економічного механізму системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів.

Тема 7. Конкурентні стратегії

Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії. Поняття конкурентної стратегії підприємства. Прогнозування, планування, економічне обґрунтування, раціоналізація структур і процесів, управління якістю, ресурсозбереженням та персоналом. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. Співвідношення факторів успіху та конкурентного потенціалу підприємства. Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Процес виділення стратегічних зон господарювання. Класифікація конкурентних переваг підприємства. Сутність концепції «Ланцюгу створення вартості». Основні положення концепції «Стратегічних зон господарювання». Еволюція практичних підходів до використання ключових джерел формування конкурентних переваг.

Тема 8. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства

Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства. Економічна сутність соціальної відповідальності. Основні засади концепції соціальної відповідальності підприємства. Соціальна відповідальність як складова забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Доцільність впровадження принципів соціальної відповідальності. Система заходів з підвищення рівня соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства. Інструменти забезпечення соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства.

Тема 9. Програми підвищення конкурентоспроможності підприємства

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Вітчизняний підхід до забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Міжнародний досвід реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

Тема 10. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства

Ідеологія менеджменту якості. Інструментарій управління якістю. Інформаційно-методичні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Оцінювання конкурентних позицій підприємств методом Бостонської консалтингової групи. Багатофакторна модель як засіб системного управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі портфельного аналізу та проектування в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі системного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства. Формування потенційної та реальної конкурентоспроможності підприємства на світовому ринку. Золоті правила конкурентоспроможності.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади конкуренції та конкурентоспроможності підприємства												
Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність як економічні категорії	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Тема 2. Конкурентне середовище підприємства	20	4	4	–	–	12	16	1	2	–	–	13
Тема 3. Конкурентні переваги підприємства та його конкурентоспроможність	15	4	2	–	–	9	15	1	–	–	–	14
Тема 4. Взаємозв'язок конкурентоспроможності підприємства із конкурентоспроможністю продукції	15	4	2	–	–	9	16	1	1	–	–	14
Тема 5. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства	13	2	2	–	–	9	15	1	1	–	–	13
Модульний контроль №1	2		2	–	–	–		–	–	–	–	–
Змістовий модуль 1	75	16	14	–	–	45	72	4	4	–	–	64
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Механізм оцінки та забезпечення конкурентоспроможності підприємства												
Тема 6. Управління конкурентоспроможністю підприємства	17	4	4	–	–	9	18	2	1	–	–	15
Тема 7. Конкурентні стратегії	15	4	2	–	–	9	18	2	1	–	–	15
Тема 8. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	13	2	2	–	–	9	14	–	–	–	–	14
Тема 9. Програми підвищення конкурентоспроможності підприємства	13	2	2	–	–	9	14	1	–	–	–	13
Тема 10. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	15	4	2	–	–	9	14	1	–	–	–	13
Модульний контроль №2	2		2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Змістовий модуль 2	75	16	14	–	–	45	78	6	2	–	–	70
Усього годин	150	32	28	–	–	90	150	10	6	–	–	134

6.3. Теми семінарських (практичних) занять

№ п\п	Тема	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1		14	4
1	Конкуренція та конкурентоспроможність як економічні категорії	2	
2	Конкурентне середовище підприємства	4	2
3	Конкурентні переваги підприємства та його конкурентоспроможність	2	
4	Взаємозв'язок конкурентоспроможності підприємства із конкурентоспроможністю продукції	2	1
5	Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства	2	1
	Модульна к.р.	2	
Модуль 2		14	2
6	Управління конкурентоспроможністю підприємства	4	1
7	Конкурентні стратегії	2	1
8	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2	
9	Програми підвищення конкурентоспроможності підприємства	2	
10	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	2	
	Модульна к.р.	2	
Разом		28	6

6.4 Самостійна робота

№	Тема	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Форми конкуренції та їх еволюція. Системний та процесний підходи в дослідженні конкурентоспроможності.	6	10
2	Ключові фактори успіху підприємства на ринку та рушійні сили розвитку галузі. Їх типи та види.	12	13
3	SWOT-аналіз. Метод, заснований на теорії ефективної конкуренції, застосування у аналізі конкурентоспроможності підприємства	9	14
4	Технічні, нормативні, економічні параметри конкурентоспроможності продукції	9	14
5	Ресурсний підхід о оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства	9	13
6	Особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів	9	15
7	Сутність концепції «Ланцюгу створення вартості». Основні положення концепції «Стратегічних зон господарювання».	9	15
8	Система заходів з підвищення рівня соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства	9	14
9	Міжнародний досвід реалізації програм підвищення конкурентоспроможності	9	13
10	Міжнародні організації в процесі визначення конкурентоспроможності економік різних країн	9	13
	Разом	90	134

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійний проектор.

Обладнання: ноутбук, нетбук.

Програмне забезпечення: Windows, Power Point, навчальна платформа Google Meet, система електронного навчання (Moodle).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела інформації

1. Дяченко К.С. Конкуренентоспроможність підприємства: завдання до самостійної роботи / К.С. Дяченко. Харків, 2018. 32 с.
2. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства: монографія / Я.Д. Качмарик, П.О. Куцик, Р.Л. Лупак, І.Я. Качмарик. Львів : Піраміда, 2017. 208 с.
3. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2018. 520 с
4. Конкуренентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / О.Г. Янковий [та ін.]. Одеса: Атлант, 2013. 470 с.
5. Лупак Р.Л. Конкуренентоспроможність підприємства: навчальний посібник. Львів : Львівська комерційна академія, 2016. 484с.

Додаткові джерела інформації

1. Білоусько Т.Ю. Вибір матричних методів в обґрунтуванні стратегії розвитку підприємства URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/V-Harkivskogo-NAU/V-Harkivskogo-NAU_ekonom/2013-5/PDF/17.pdf
2. Перфілова О.Є. Проблеми та особливості впровадження SWOT-аналізу в практику стратегічного управління вітчизняних підприємств. URL: http://vlp.com.ua/files/13_27.pdf
3. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник / Т.М. Мельник, Н.О. Іксарова. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. 456 с.
4. Березіна, Л. М., et al. "Теоретико-методологічні основи управління конкурентоспроможністю підприємства." Агросвіт 21-22 (2021): 35-42.
5. Шульга, М. О. "Розроблення напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємства." Підприємництво та інновації 12 (2020): 135-141.
6. Дашко, І. М. "Дослідження основних методів оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств." Економіка та держава 5 (2020): 108-110.
7. Голда, Надія. "Конкуренентоспроможність підприємств у контексті сталого розвитку." Електронне наукове фахове видання "Соціально-економічні проблеми і держава" 2 (25) (2021): 602-609.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека ім. І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Навчальні матеріали. URL: <http://6201.org.ua/load/54>
4. Інформаційні матеріали Антимонопольного комітету України / Антимонопольний комітет України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/140292>
5. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності // Економічний дискусійний клуб: [веб-сайт]. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>

6. Про ратифікацію Угоди між Урядом України і Європейським Союзом про участь України в програмі ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME)»: Закон України №1904-VIII від 22 лютого 2017р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1904-19>
7. Щорічні аналітичні підсумки і прогнози / Центр Розумкова URL: <http://www.razumkov.org.ua/vydannia/shchorichni-analitychni-pidsumky-i-prohnozy>